

Alba Radar

Lakossági közvélemény-kutatási program Székesfehérváron

13. hullám

Lakossági vélemények a népesedési problémákról

2012. július 6.

Készítette: Ruff Tamás
truff@echomail.hu

Echo Innovációs Műhely
Echo Research Center
www.echonetnetwork.hu

A kutatás háttere és módszertana

Az Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet az Echo Nonprofit Network Helyi Demokrácia Audit programjának keretén belül rendszeres társadalomtudományi kutatással vizsgálja a székesfehérvári helyi demokrácia helyzetét. A helyi demokratikus deficit alakulásán túl évek óta vizsgáljuk a lakosok önkormányzattal, az önkormányzati munkával, döntésekkel való elégedettségét is valamint az iskolai demokrácia alakulását. A korábbi kutatási eredmények alapján a jövőben fontos fejlesztési irány a döntéshozók munkájának szakmai támogatása a lakossági vélemények szervezett formában történő feltárásával. Az Alba Radar program éppen erről szól, gyors és olcsó lakossági adatfelvételek (jellemzően telefonos vagy on-line survey kutatások) lebonyolításával egy-egy aktuális közéleti, várospolitikai vagy fejlesztési kérdésben megismerni a lakosok álláspontját még a döntés meghozatala előtt és a véleményeket, kutatási eredményeket, úgyis mint a lakosság álláspontját rendszerezett formában megismertetni a város vezetőivel, döntéshozó testületeivel, szakbizottságaival.

Az első Alba Radar adatfelvételre 2010. júniusában került sor, azóta igyekszünk havonta vagy kéthavonta újra lebonyolítani a kutatást. A 13. hullámra 2012. június 29. és július 1. között került sor, az Echo Innovációs Műhely adatfelvételi részlege 300 fős reprezentatív telefonos kutatást végzett Székesfehérvár felnőtt lakossága körében ebben a hónapban is. A válaszmegtagadásokból fakadó kismértékű torzulásokat többszemponútú matematikai súlyozás segítségével korrigáltuk. A beszámolóban közölt adatok kor és nem szerint reprezentálják a város felnőtt lakosságát. A mintavételi hiba jelen kutatás esetén +/- 3-5 százalék. A kérdőívből kinyerhető empirikus adatokat kódolás után számítógépen rögzítettük és ellenőriztük. Az adatelemzést SPSS programmal végeztük.

A mostani Alba Radar kutatás a médiahasználati szokásokat, a fehérvári beruházások és a gazdaság helyzetének megítélését méri, helyi politikusok ismertségét vizsgálta valamint a közelgő népesedési világnaphoz kapcsolódva a demográfiai problémák lakossági percepcióját tárta fel. A korábbi kutatási eredmények és vizsgált témák elérhetők a www.echosurvey.hu honlapon.

Főbb trendek a világban

Július 11. a Népesedési Világnap. Minden másodpercben 4,4, minden percben 262, minden órában 15735 fővel vagyunk többen a Földön. Vagyis egy nap alatt Székesfehérvár teljes lakosságának közel négyszeresével nő a Föld népessége. Az ENSZ Népesedési Tanácsa által készített előrejelzések alapján Földünk népessége tavaly már meghaladta a 7 milliárd főt. A gazdasági válságnál is súlyosabb problémát jelent, hogy a Föld teljes lakosságának nem lehet biztosítani a fejlett országokban eddig megszokott energiateljesítést és életszínvonalat.

Míg ahhoz, hogy ötről hatmilliárdra növekedjék bolygónk népessége, 13 évre volt szükség, az újabb egymilliódos gyarapodás már tíz év alatt ment végbe. Ugyanakkor a növekedési ütem jelentősen lassulni látszik és a népességyarapodás gyakorlatilag a fejlődő országokra korlátozódik. Afrika népessége a jelenlegi 1 milliárdról 3,6 milliárdra fog nőni 2100-ig, azaz több mint megháromszorozódik, a föld legnépesebb országa pedig egy évtizeden belül már nem Kína, hanem India lesz. Ezzel szemben Európában csökken a lakosság lélekszáma: a mai 738 millió fővel szemben 90 év múlva várhatóan csak 674 millió ember él majd a kontinensen. A csökkenés még radikálisabb lenne, ha nem lenne bevándorlás Európába, a modell számítások alapján afrikai, ázsiai, arab bevándorlás nélkül Európa népessége 400 év alatt nullára (!) csökkenne.

Téves képzet, hogy a rohamos népességnövekedés alapvetően globális éhínséggel fog járni a közeljövőben, mert bolygónknak 50 milliárd fő a becsült eltartó képessége a jelenlegi fogyasztási szinten, s a mezőgazdaságban bekövetkezett technológiai változások, a terméshozamok fokozása miatt az éhezés, jellemzően inkább egy-egy régiót érintő lokális probléma. Ám a túlnépesedés várható következményeként már a közeljövőben várható az etnikai összetétel jelentős átalakulása, az erőforrásokhoz való hozzáférés egyenlőtlensége és a fokozódó környezetterhelés. Hosszabb távon pedig az alacsonyabb életszínvonal, a helyi konfliktusok, polgárháborúk számának növekedése, az iskolázottsági szint átlagának csökkenése is prognosztizálható. A népesség korösszetételének átalakulása (az idős népesség arányának növekedése a megnövekedett várható élettartam és a csökkenő termékenységi arány egyidejű hatásaként) Afrikát kivéve minden kontinensen gyors ütemben zajlik. A szakértői becslések szerint ahhoz, hogy az aktív 15-64 éves korú népesség állandó maradjon a fejlett országokban az éves bevándorlási szükséglet 100 és 600 ezer fő között van országonként. Ez pedig jelentősen átalakítja és idejétműlttá teszi a nemzetállami keretekben való gondolkodást is.

Népesedési problémák megítélése

A témában két évvel ezelőtt készítettünk már hasonló felmérést, a jelenlegi adatokat érdemes összevetni a korábbi eredményekkel. A székesfehérvári lakosok a népesedési problémák közül még mindig a három legnagyobb probléma közé sorolják az öregedő társadalom problémáját, a magyar lakosság számának csökkenését, illetve a Föld túlnépesedését.

A fehérváriak 61 százaléka súlyos gondnak tartja azt, hogy egyre több az idős és kevesebb a fiatal a társadalomban, azaz öregszik a népesség, további egynegyedük pedig nagy problémaként tekint erre. Hasonló arányban tartják súlyos gondnak a Föld túlnépesedését, a helyi lakosok 85 százaléka gondolja ezt problémának, s mindössze 3 százaléuk véli kisebb fajsúlyúnak. A népesedési folyamatokat negatívan érintő kérdésnek tartják a magyar lakosság számának csökkenését is, a fehérvári lakosok 56 százaléka teljes mértékben súlyos problémának véli ezt, további 35 százaléuk szerint pedig szintén inkább gondként kell erre tekinteni. Az ország szempontjából előnytelen hatása lehet annak, ha a magyar fiatalok külföldre vándorolnak, a fehérvári lakosok 63 százaléka szerint ez súlyos gond, további 23 százaléuk szerint pedig inkább problémaként jelentkezhet ez hosszú távon.

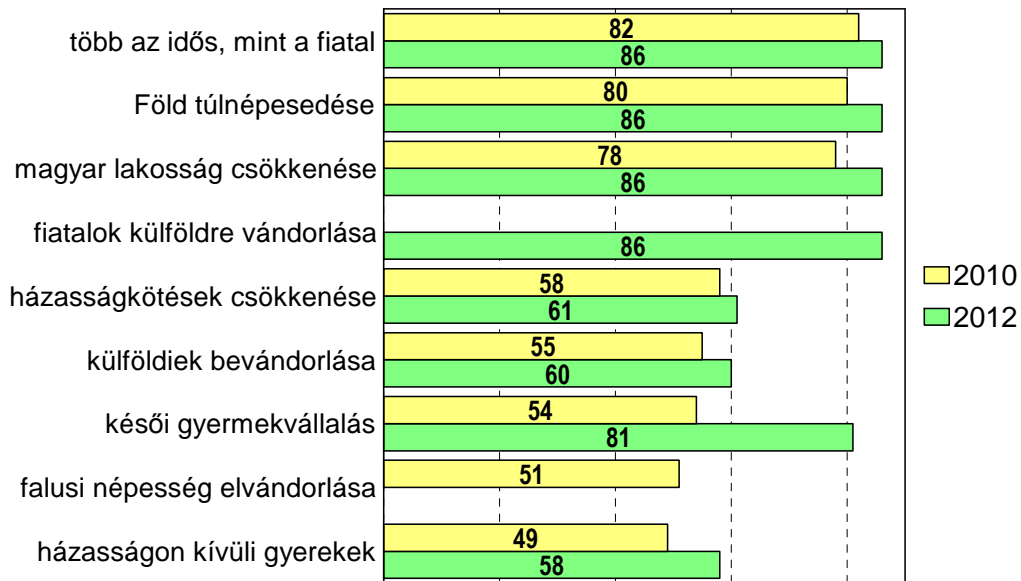
Számottevő változást tapasztalhatunk a késői gyermekvállalás kérdéskörében, nagyobb mértékben nőtt azok aránya, akik úgy gondolják, hogy rossz az, hogy a fiatalok egyre későbbi életkorban vállalnak gyermeket, a lakosok 45 százaléka szerint ez nagy probléma, további 44 százaléuk szintén gondként tekint erre.

A házasságkötések számának csökkenését, a külföldi állampolgárok bevándorlását és a házasságon kívül született gyerekek számának növekedését alapvetően problémaként tekintik a helyi lakosok, azonban közel sem olyan mértékben, mint a korábbi népesedéssel kapcsolatos kérdéseket. A házasságkötések számának csökkenését a fehérváriak 38 százaléka gondolja igazán súlyos problémának, további 26 százaléuk inkább súlyosnak, míg 28 százaléuk szerint inkább nem súlyos probléma ez. A külföldiek bevándorlására a lakosok 56 százaléka tekint nagy problémaként, egyharmaduk szerint ez nem tekinthető súlyos gondnak. A házasságon kívül született gyerekek számának növekedését az emberek 60 százaléka súlyos problémának, míg egyharmaduk egyáltalán nem tartja súlyos problémának.

A magyar lakosság számának csökkenését, a népesség elöregedését, Föld túlnépesedését illetve a fiatalok külföldre vándorlását mind a nők, mind pedig a férfiak ugyanolyan súlyos kérdésnek tartják,

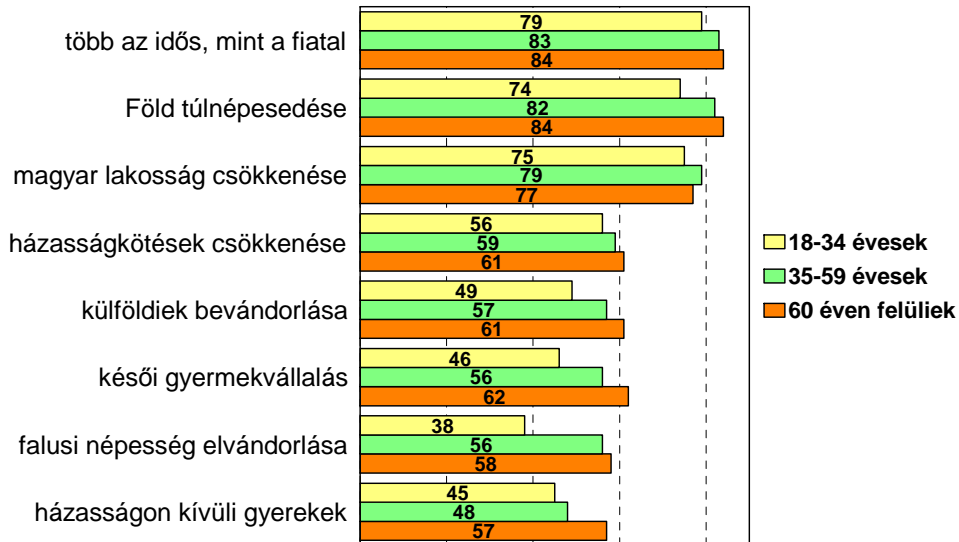
azonban a többi népesedési problémát a férfiak nagyobb gondnak tartják, mint a nők. Életkor alapján változás látható a két évvel ezelőtti eredményekhez képest, a fiatalabb generációk súlyosabb problémának tartják ezeket a kérdéseket, mint a 60 éven felüliek, míg korábban ez fordítva volt.

Az alábbi népesedési problémákat mennyire tartja súlyos gondnak?

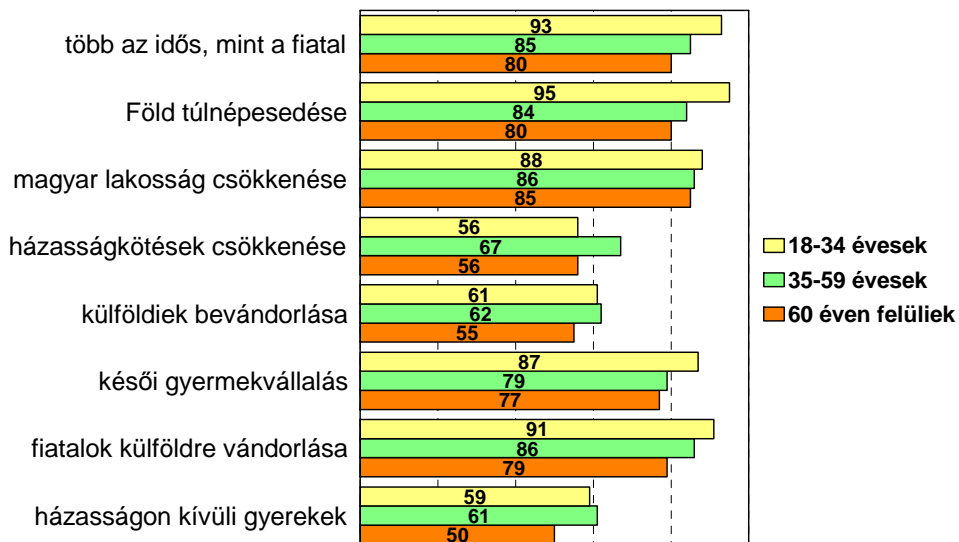
pontszám százfokú skálán

Az alábbi népesedési problémákat mennyire tartja súlyos gondnak? 2010. június

pontszám százfokú skálán

Az alábbi népesedési problémákat mennyire tartja súlyos gondnak? 2012. június

pontszám százfokú skálán

Demográfiai megoszlás

Változó	Kategória	%	Összesen
Nem	Férfi	47	100
	nő	53	
Korcsoport	18-34 év	29	100
	35-59 év	49	
	60 év és idősebb	22	
Iskolai végzettség	nincs érettségi	40	100
	érettségizett	40	
	diplomás	20	